

უმაღლესი განათლების ევროპული სივრცისაკენ

ევროპის ქვეყნების უმაღლეს განათლებაზე პასუხისმგებელი მინისტრების შეხვედრის კომუნიკე

პრელა

2001 წლის 19 მაისი

ბოლონიის დეკლარაციის ხელმოწერიდან ორი და სორბონის დეკლარაციის მიღებიდან სამი წლის თავზე ევროპის 32 ქვეყნის უმაღლეს განათლებაზე პასუხისმგებელი მინისტრები შეიკრიბნენ პრელაში, რათა განეხილათ შედეგები და დაესახათ პროცესის სამომავლო მიმართულებები და პრიორიტეტები. მინისტრებმა დაადასტურეს თავიანთი ვალდებულება 2010 წლისათვის უმაღლესი განათლების ევროპული სივრცის დაფუძნებასთან დაკავშირებით. ამ შეხვედრისთვის პრელის შერჩევა სიმბოლურად გამოხატავს პროცესში მთელი ევროპის ჩართვის სურვილს ევროკავშირის გაფართოების ფონზე.

მინისტრები მიესალმნენ და განიხილეს სამუშაო ჯგუფის მიერ მომზადებული ანგარიში – “ბოლონიის პროცესის ხელშეწყობა” – და დაასკვნეს, რომ ბოლონიის დეკლარაციაში დასახული მიზნები ფართოდაა აღიარებული და გათვალისწინებული, როგორც უმაღლესი განათლების განვითარების საფუძველი, ხელმომწერი ქვეყნების უნივერსიტეტებისა და უმაღლესი განათლების სხვა დაწესებულებების მიერ. მინისტრებმა დაადასტურეს, რომ მობილობის ხელშეწყობის ცდები უნდა გაგრძელდეს, რაც საშუალებას მისცემს სტუდენტებს, მასწავლებლებს, მეცნიერებს და ადმინისტრაციულ პერსონალს ისარგებლონ უმაღლესი განათლების ევროპული სივრცით, მისი დემოკრატიული ღირებულებების, კულტურისა და ენების, აგრეთვე, უმაღლესი განათლების სისტემების მრავალფეროვნებით.

მინისტრებმა გაითვალისწინეს 29-30 მარტის სალამანკის ევროპის უმაღლეს საგანმანათლებლო დაწესებულებების კონვენცია და ევროპის 24-25 მარტის გიოტებორგის სტუდენტების კონვენციის რეკომენდაციები და მაღალი შეფასება მისცეს ევროპის უნივერსიტეტების ასოციაციის (EUA) და ევროპაში სტუდენტების ეროვნული კავშირების (ESIB) ბოლონიის პროცესში აქტიურ მონაწილეობას. მათ, აგრეთვე, აღნიშნეს და დადებითად შეაფასეს პროცესის წინსვლის ხელშემწყობი ბევრი სხვა ინიციატივაც. მინისტრებმა ხაზი გაუსვეს ევროკომისიის კონსტრუქციულ თანადგომას.

მინისტრებმა აღნიშნეს, რომ დეკლარაციაში რეკომენდირებული აკადემიური ხარისხების სტრუქტურასთან დაკავშირებული საქმიანობა უმეტეს ქვეყნებში

ინტენსიურად და ფართო მასშტაბით განხორციელდა. განსაკუთრებით დადებითად შეაფასეს ხარისხის უზრუნველყოფისათვის ჩატარებული სამუშაოები. მინისტრებმა აღიარეს თანამშრომლობის საჭიროება, რათა პასუხი გაეცეს ტრანსნაციონალური განათლების გამოწვევებს. მათ, აგრეთვე, აღიარეს მთელი სიცოცხლის მანძილზე სწავლის საჭიროება.

ბოლონის პროცესის ექვსი მიზნიდან გამომდინარე შემდგომი საქმიანობა

ბოლონის დაკლარაციიდან გამომდინარე, მინისტრებმა დაადასტურეს, რომ უმაღლესი განათლების ევროპული სივრცის შექმნა ევროპაში უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებების მიმზიდველობისა და კონკურენტუნარიანობის გაუმჯობესების პირობაა. მათ მხარი დაუჭირეს იდეას, რომ უმაღლესი განათლება უნდა განიხილებოდეს, როგორც საზოგადოებრივი დოვლათი, რომელიც არის და რჩება საზოგადოებრივი პასუხისმგებლობის ობიექტად, და რომ სტუდენტები არიან უმაღლესი განათლების ერთობის სრულფასოვანი წევრები. ამ თვალსაზრისიდან გამომდინარე, მინისტრებმა მომავალ პროცესებთან დაკავშირებით კომენტარი გააკეთეს:

იოლად გასაგები და შესადარებელი აკადემიური ხარისხების სისტემის შემოღება

მინისტრები დაბეჯითებით მოუწოდებენ უნივერსიტეტებსა და სხვა უმაღლეს საგანმანათლებლო დაწესებულებებს სრულად ისარგებლონ არსებული ეროვნული კანონმდებლობისა და ევროპული მექანიზმების იმ უპირატესობებით, რომელთა მიზანია კურსების, აკადემიური ხარისხებისა და სხვა მიღწევების აკადემიური და პროფესიული აღიარების გამარტივება, რათა მოქალაქეებმა შეძლონ თავიანთი კვალიფიკაციების, კომპეტენციისა და უნარ-ჩვევების ეფექტური გამოყენება უმაღლესი განათლების მთელ ევროპულ სივრცეში.

მინისტრებმა მოუწოდეს ისეთ ორგანიზაციებსა და ქსელებს, როგორცაა აკადემიური აღიარების ეროვნულ საინფორმაციო ცენტრები (NARIF) და საინფორმაციო ცენტრების ევროპული ქსელი (ENIC), ინსტიტუციურ, ეროვნულ და ევროპულ დონეზე ხელი შეუწყონ მარტივი, ეფექტური და სამართლიანი აღიარების პროცედურას, რომელიც ასახავს კვალიფიკაციების არსებულ მრავალფეროვნებას.

ორ მთავარ საფეხურზე დაფუძნებული სისტემის შემოღება

მინისტრებმა კმაყოფილებით აღნიშნეს, რომ აქტიურად განიხილება და ინერგება ორ მთავარ საფეხურზე დაფუძნებული აკადემიური ხარისხების სტრუქტურა, რომელიც დიპლომამდელ და დიპლომის შემდგომ სწავლებად იყოფა. ზოგიერთ ქვეყანაში ეს სტრუქტურა უკვე მიღებულია, ზოგში კი დიდი ინტერესით განიხილება. აღსანიშნავია, რომ ბევრ ქვეყანაში ბაკალავრისა და მაგისტრის ხარისხების, ან მათი შესადარი ორსაფეხურიანი აკადემიური ხარისხების, მიღება შესაძლებელია როგორც უნივერსიტეტებში ასევე სხვა ტიპის უმაღლეს სასწავლებლებშიც. აკადემიური ხარისხების შესაბამის პროგრამებს შესაძლოა და,

ცხადია, უნდა ჰქონდეთ სხვადასხვა მიმართულებები და განსხვავებული პროფილები, რათა დაკმაყოფილდეს პიროვნებების, აკადემიური პერსონალისა და შრომის ბაზრის მრავალფეროვანი მოთხოვნილებები, როგორც ეს აღნიშნა ბაკალავრის ხარისხისადმი მიძღვნილ ჰელსინკის სემინარზე (2001 წ. თებერვალი).

კრედიტების სისტემის შემოღება

მინისტრებმა ხაზი გაუსვეს, რომ სწავლისა და კვალიფიკაციების მინიჭების პროცესის მეტი მოქნილობისათვის საჭიროა კვალიფიკაციების ერთიანი ქვაკუთხედის მიღება, რომელიც დაეფუძნება საკრედიტო სისტემას, ისეთს, როგორცაა კრედიტების ტრანსფერისა და აკუმულაციის ევროპული სისტემა (ECTS) ან მასთან ადვილად შესადარებელ სხვა სისტემას, ტრანსფერისა და აკუმულაციის ფუნქციებით. საზოგადოდ აღიარებულ ხარისხის უზრუნველყოფის სისტემებთან ერთად, მსგავსი შეთანხმებები გააადვილებს სტუდენტების მიღებას ევროპულ შრომის ბაზარზე და აამაღლებს ევროპული უმაღლესი განათლების თავსებადობას, მიმზიდველობასა და კონკურენტუნარიანობას. აღნიშნული სისტემისა და დიპლომის დანართის ფართო გამოყენება ხელს შეუწყობს ამ მიმართულებით წინსვლას.

მობილობის ხელშეწყობა

მინისტრებმა კვლავ დაადასტურეს, რომ სტუდენტების, მასწავლებლების, მეცნიერებისა და ადმინისტრაციული პერსონალის მობილობის გაუმჯობესებას, (როგორც ეს ბოლონიის დეკლარაციაშია დასახული) უდიდესი მნიშვნელობა აქვს. ამდენად, მათ დაადასტურეს თავიანთი გადაწყვეტილება გადალახონ ყველა ის წინააღმდეგობა, რაც ხელს უშლის სტუდენტების, მასწავლებლის, მეცნიერებისა და ადმინისტრაციული პერსონალის თავისუფალ გადაადგილებას და ხაზი გაუსვეს მობილობის სოციალურ მნიშვნელობას. მათ აღნიშნეს ევროგაერთიანების პროგრამებით შემოთავაზებული მობილობის შესაძლებლობები და ამ სფეროში მიღწეული პროგრესი, მაგალითად, ევროპის საბჭოს მიერ, 2000 წ. ქ. ნიცაში დამტკიცებული მობილობის სამოქმედო გეგმის დაწყება.

ხარისხის უზრუნველყოფის საკითხში ევროპული თანამშრომლობის ხელშეწყობა

მინისტრები აღიარებენ ხარისხის უზრუნველყოფის სისტემის სასიცოცხლო როლს მთელ ევროპაში მაღალი ხარისხის სტანდარტების დანერგვასა და კვალიფიკაციების შესადარობის გამარტივებაში. მათ, ასევე, დადებითად შეაფასეს კვალიფიკაციების აღიარებისა და ხარისხის უზრუნველყოფის ქსელებს შორის მჭიდრო თანამშრომლობა. მათ ხაზი გაუსვეს ევროპის დონეზე ხარისხის უზრუნველყოფის ეროვნული სისტემების მჭიდრო თანამშრომლობის, ურთიერთდობისა და აღიარების აუცილებლობას. მათ მოუწოდეს უნივერსიტეტებსა და უმაღლესი განათლების სხვა დაწესებულებებს, გაავრცელონ მოწინავე გამოცდილების მაგალითები და შექმნან პირობები შეფასებისა და აკრედიტაცია/სერტიფიკაციის მექანიზმების ურთიერთაღიარებისათვის. მინისტრებმა მოუწოდეს უნივერსიტეტებსა და უმაღლესი განათლების სხვა

დაწესებულებებს, ეროვნულ სააგენტოებსა და უმაღლეს განათლებაში ხარისხის უზრუნველყოფის ევროპულ ქსელს (ENQA), ითანამშრომლონ იმ ქვეყნების შესაბამის ორგანიზაციებთან, რომლებიც არ არიან მათი წევრები რეკომენდაციების საერთო ჩარჩოების ჩამოსაყალიბებლად და მოწინავე გამოცდილების გასაზრცელებლად.

ევროპული განზომილებები უმაღლეს განათლებაში

უმაღლეს განათლებაში მნიშვნელოვანი ევროპული განზომილებების გასაძლიერებლად და კურსდამთავრებულთა დასაქმების მიზნით, მინისტრები მოუწოდებენ უმაღლესი განათლების სექტორს, ყველა დონეზე განავითარონ “ევროპული” შინაარსის, ორიენტაციისა და სტრუქტურის მოდულები, კურსები და კურიკულუმები. განსაკუთრებით ეს ეხება სხვადასხვა ქვეყნების დაწესებულებების თანამშრომლობით შექმნილ იმ მოდულებს, კურსებსა და კურიკულუმებს, რომლებსაც აღიარებულ ერთობლივ აკადემიურ ხარისხებამდე მივყავართ.

გარდა ამისა მინისტრებმა ხაზი გაუსვეს შემდეგ საკითხებს:

სწავლა მთელი სიცოცხლის მანძილზე

სწავლა მთელი სიცოცხლის მანძილზე არის უმაღლესი განათლების ევროპული სივრცის მნიშვნელოვანი ელემენტი. ცოდნაზე დაფუძნებულ საზოგადოებასა და ეკონომიკაზე აგებულ მომავალ ევროპაში მთელი სიცოცხლის მანძილზე სწავლის სტრატეგია აუცილებელია, რადგან პიროვნება მომზადებული შეხვდეს იმ გამოწვევებს, რომელსაც უმზადებს კონკურენცია და ახალი ტექნოლოგიების გამოყენება. ეს აუცილებელია სოციალური ურთიერთობების, თანასწორი შესაძლებლობებისა და ცხოვრების ხარისხის გაუმჯობესებისათვის.

უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებები და სტუდენტები

მინისტრებმა ხაზი გაუსვეს, რომ უნივერსიტეტების, სხვა უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებებისა და სტუდენტების უმაღლესი განათლების ევროპული სივრცის ჩამოყალიბებასა და ფორმირებაში კომპეტენტურ, აქტიურ და კონსტრუქციულ პარტნიორებად ჩართვა აუცილებელი და მისასალმებელია. სასწავლო დაწესებულებებმა გამოკვეთეს ის მნიშვნელობა, რომელსაც ისინი ანიჭებენ თავსებადი და ეფექტური, ამასთანავე, მრავალფეროვანი და ადაპტაციის უნარის მქონე უმაღლესი განათლების ევროპული სივრცის ჩამოყალიბებას. მინისტრებმა, აგრეთვე, აღნიშნეს, რომ უმაღლესი განათლების ევროპულ სივრცეში ხარისხი არის ნდობის, შესაფერისობის, მობილობის, თავსებადობის და მიმზიდველობის საფუძველთა საფუძველი. მინისტრებმა მაღალი შეფასება მისცეს იმ წვლილს, რომელიც სასწავლებლებმა შეიტანეს კვალიფიკაციებთან შესაბამისობაში მოყვანილ სასწავლო პროგრამების დამუშავებაში და უმაღლესი განათლების დაწესებულებებს მოუწოდეს ამ მიმართულებით აქტივობის გაგრძელებისაკენ.

მინისტრებმა დაადასტურეს, რომ სტუდენტებმა მონაწილეობა უნდა მიიღონ და გავლენა უნდა იქონიონ უნივერსიტეტებისა და სხვა უმაღლეს საგანმანათლებლო დაწესებულებებში განათლების მართვასა და შინაარსზე. მინისტრებმა, აგრეთვე, კვლავ დაასტურეს სტუდენტთა მიერ მოთხოვნილი სოციალური განზომილების გათვალისწინების აუცილებლობა ბოლონიის პროცესში.

უმაღლესი განათლების ევროპული სივრცის მიმზიდველობა

მინისტრები შეთანხმდნენ ევროპისა და მსოფლიოს სხვა ნაწილების სტუდენტებისთვის ევროპული უმაღლესი განათლების მიმზიდველობის გაძლიერების მნიშვნელობაზე. ევროპული უმაღლესი განათლების აკადემიური ხარისხების გაგება და შესადარებლობა მთელ მსოფლიოში უნდა გაუმჯობესდეს კვალიფიკაციების საერთო სტრუქტურების ჩამოყალიბებით, აგრეთვე, ხარისხის უზრუნველყოფისა და აკრედიტაცია/სერტიფიკაციის შეთანხმებული მექანიზმების განვითარებითა და მზარდი საინფორმაციო ძალისხმევით.

მინისტრებმა ხაზი გაუსვეს იმას, რომ უმაღლესი განათლებისა და კვლევის ხარისხი არის და უნდა იყოს ევროპის უმაღლესი განათლების მიმზიდველობისა და კონკურენტუნარიანობის ძირითადი განმსაზღვრელი. მინისტრები შეთანხმდნენ, რომ მეტი ყურადღება უნდა დაეთმოს უმაღლესი განათლების ევროპულ სივრცეში სხვადასხვა პროფილის დაწესებულებებსა და პროგრამებს. მათ მოუწოდეს ევროპულ ქვეყნებს მზარდი თანამშრომლობისაკენ ტრანსნაციონალურ განათლებაში შესაძლო მონაწილეობისა და პერსპექტივების თვალსაზრისით.

შემდგომი განვითარება

მინისტრებმა გადაწყვიტეს განაგრძონ ბოლონიის დეკლარაციის დებულებებზე დაფუძნებული ურთიერთთანამშრომლობა. თანამშრომლობა ეფუძნება მსგავსებებს, მდიდრდება კულტურებს, ენებსა და ეროვნული სისტემებს შორის განსხვავებებით და გამოიხატება მთავრობათაშორისი ყველა შესაძლებელი კოოპერაციითა და ევროპის უნივერსიტეტებისა და უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებებს შორის მიმდინარე დიალოგით სტუდენტურ ორგანიზაციებთან.

მინისტრები მიესალმებიან ახალი წევრების მიერთებას ბოლონიის პროცესთან შესაბამისი ქვეყნების მინისტრების განცხადებების საფუძველზე. ამ ქვეყნებისათვის ევროგაერთიანებამ გახსნა პროგრამები სოკრატესი (Socrates) და ლეონარდო და ვინჩი (Leonardo da Vinci) ან ტემპუს-კარდი (Tempus-cards). მათ მიიღეს განცხადებები ხორვატიიდან, კვიპროსიდან და თურქეთიდან.

მინისტრებმა გადაწყვიტეს, რომ შემდეგი შეხვედრა შედგება 2003 წლის მეორე ნახევარში ბერლინში და მასზე განხილული იქნება მიღწეული შედეგები, დაისახება მიმართულებები და პრიორიტეტები უმაღლესი განათლების ევროპული სივრცის შემდგომი განვითარებისათვის. მათ დაადასტურეს შემდგომი მუშაობის გეგმის შედგენის აუცილებლობა, რაც განხორციელდება სამუშაო

ჯგუფისა და მოსამზადებელი ჯგუფის მიერ. სამუშაო ჯგუფებს შეადგენენ ყველა ხელმძღვანელი, ახალი მონაწილე და ევროკომისიის წარმომადგენლები; მას უნდა თავმჯდომარეობდეს იმ ქვეყნის წარმომადგენელი, რომელიც ამ დროისათვის თავმჯდომარეობს ევროკავშირში. მოსამზადებელი ჯგუფი უნდა შედგებოდეს მინისტრების წინა და მომდევნო შეხვედრების მასპინძელი ქვეყნების, ევროკავშირის ორი წევრი ქვეყნის და ორი არაწევრი ქვეყნის წარმომადგენლებისაგან. ეს ბოლო ოთხი წარმომადგენელი უნდა აირჩიოს სამუშაო ჯგუფმა. იმ დროისათვის ევროკავშირის თავმჯდომარე ქვეყნის წარმომადგენელი და ევროკომისია, აგრეთვე, უნდა შედიოდნენ მოსამზადებელ ჯგუფში. მოსამზადებელი ჯგუფის თავმჯდომარე არის მინისტრების მომდევნო შეხვედრის მასპინძელი ქვეყნის წარმომადგენელი.

ევროპის უნივერსიტეტების ასოციაციამ, უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებების ევროპულმა ასოციაციამ (EURASHE), ევროპაში სტუდენტების ეროვნულმა კავშირებმა და ევროპის საბჭომ სამუშაო ჯგუფს კონსულტაციები უნდა გაუწიონ საქმიანობაში.

პროცესის დაჩქარების მიზნით, მინისტრები მოუწოდებენ სამუშაო ჯგუფს მოაწიონ სემინარები შემდეგი საკითხების გამოსარკვევად: აკრედიტაციასა და ხარისხის უზრუნველყოფასთან დაკავშირებული თანამშრომლობა, კვალიფიკაციის აღიარების საკითხები და კრედიტების გამოყენება ბოლონის პროცესში, სოციალური განზომილებანი, მობილობის ხელისშემშლელ წინააღმდეგობებზე ყურადღების გამახვილება, ბოლონის პროცესის გაფართოება, სწავლა მთელი სიცოცხლის მანძილზე და პროცესში სტუდენტთა ჩართულობა.